

BOGACTWO FLORYSTYCZNE PASMA POLICY

Pasma Policy leży w obrębie Beskidu Żywieckiego, można powiedzieć, że z racji swojego położenia jest nieco przyćmione przez sąsiednią, majestatyczną Babią Górę. Sprawia to, że liczba odwiedzających to miejsce turystów jest stosunkowo mała, jednak w ostatnim czasie notuje się wzrost liczby odwiedzających, zwłaszcza w zachodniej części, gdzie prowadzą drogi z Zawoi. Ci, którzy zdecydują się przemierzyć tutejsze szlaki turystyczne mają szansę zobaczyć kilka niezwykle pięknych i rzadkich okazów naszej flory.

zadaniem jest ochrona trzech typów siedlisk: zarośli kosodrzewiny, ziołorośli górskich i nadrzecznych oraz górskich borów świerkowych.

Na obszarze Pasma można wyróżnić trzy piętra roślinne; pogórze, regiel dolny z buczyną karpacką (tzw. *Dentario glandulosae-Fagetum*) oraz regiel górny porośnięty lasami świerkowymi (tzw. *Piceion abietis*).

Wśród najcenniejszych występujących tu roślin w pierwszej kolejności wymienić należy zarzyczkę górską *Cortusa mattioli*. W Polsce jest gatunkiem

Ryc. 1. Goryczka trojeściowa *Gentiana asclepiadea*. Fot. Kamil Szczepka.

Najwyższym szczytem pasma jest Polica, która wznosi się na wysokość 1369 m n.p.m. W pogodne dni można z wyższych, otwartych położen ujrzeć Tatry, a nawet oddalony o 60 km Kraków. Geologicznie, podobnie jak całe Beskidy, pasmo Policy zbudowane jest z naprzemiennie ułożonych warstw skał osadowych pochodzenia morskiego – piaskowców, zlepieńców, a także mułowców i iłowców. Taką serię naprzemiennych warstw skał w Karpatach określa się mianem fliszu karpackiego.

Jak wspominałem na początku Pasma Policy jest miejscem występowania wielu cennych gatunków roślin i zwierząt. Z tego powodu na północnych stokach Policy utworzono dwa rezerваты przyrody o łącznej powierzchni ponad 70 ha. Obecnie oba wchodzi w skład wytyczonego obszaru Natura 2000, którego

rzadkim, podlegającym ścisłej ochronie. Poza Pasmem Policy występuje ona jedynie w Tatrach, Gorcach oraz w obrębie masywu Pilska w Beskidzie Żywieckim. Kwitnie na purpurowo od maja do lipca. Najłatwiej znaleźć ją w miejscach wilgotnych, np. wzdłuż górskich strumieni i potoków.

Kolejnym wartym wspomnienia gatunkiem jest *Aconitum firmum ssp. moravicum* – Tojad mocny morawski, objęta ścisłą ochroną, trująca roślina o pięknych niebiesko – fioletowych kwiatach zebranych w grona. Kwitnie w okresie od czerwca do sierpnia. Wszystkie części rośliny zawierają śmiertelnie trującą akonitynę o paraliżującym działaniu.

Innymi rzadkimi gatunkami naszej flory, które możemy napotkać na szlakach biegnących przez Policę są: kwitnący na różowo wczesną wiosną trujący

wawrzynek wilcze łyko (*Daphne mezereum*), goryczka trojeściowa (*Gentiana asclepiadea* – Ryc. 1), liczydło górskie (*Streptopus amplexifolius*), podbiałek alpejski (*Homogyne alpina*), nazywany tak poprzez podobieństwo liści do pospolitego podbiału. Kolej-

Ryc. 2. Bodziszek żałobny *Geranium phaeum*. Fot. Kamil Szczepka.

ny gatunek to malutki, zaledwie kilkucentymetrowy urdzik karpacki (*Soldanella carpatica*). Roślina ta wyrasta często wprost na środku szlaków. Warto wymienić także mięsożernego przedstawiciela naszej flory – chronionego tłuścioza pospolitego (*Pinguicula vulgaris*). Ponadto rośnie tu prawie 20 gatunków storczyków, wśród nich: kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*), storczyk męski (*Orchis mascula*), gółka długoostrogowa (*Gymnadenia conopsea*) oraz ozorka zielona (*Coeloglossum viride*).

Oprócz wymienionych gatunków spotkamy też te typowe dla górskich lasów. Tuż przy szlakach bardzo często rośnie żywiec gruczołowaty (*Dentaria glandulosa*) – roślina, która jest gatunkiem charakterystycznym dla buczyny karpackiej. Równie często napotykamy innego przedstawiciela tego rodzaju – żywca

bulwkowatego (*Dentaria bulbifera*). Obie te rośliny kwitną w kwietniu, jeszcze zanim drzewa zdążą rozwinąć liście. Zaraz po nich zakwitają przedstawiciele rodzaju żywokostów: żywokost bulwiasty (*Symphytum tuberosum*), żywokost sercowy (*Symphytum cordatum*), którego nazwa pochodzi od kształtu liści. W niższych położeniach spotkamy trzeciego przedstawiciela tego gatunku – żywokosta lekarskiego (*Symphytum officinale*), różni się od pozostałych kolorem kwiatów – najczęściej mają barwę ciemnoniebieską. Często spotykany jest też charakterystyczny przez swój kolor gatunek bodziszka (*Geranium phaeum* – Ryc. 2), czyli bodziszek żałobny o ciemno fioletowych kwiatach. Nie sposób pomylić go z innymi pospolitymi gatunkami tego rodzaju – np. bodziszkiem leśnym (*Geranium silvaticum*) o kwiatach purpurowofioletowych.

Bardzo bogata jest też flora paproci, skrzypów i widłaków.

Prowadzone na początku lat 60 badania florystyczne wykazały obecność w Paśmie Policy 765 gatunków roślin naczyniowych. Obecnie przez Autora artykułu prowadzone są ponowne badania mające na celu określenie zachodzących w szacie roślinnej zmian, oraz wpływu na nią działalności człowieka. Głównym zagrożeniem dla roślinności jest wzmagający się ruch turystyczny oraz coraz częstsze rozjeżdżanie szlaków quadami i motocyklami. Pierwsze obserwacje wykazały wzrost liczby i zasięgu gatunków synantropijnych, czyli tych, które związane są z człowiekiem i jego działalnością. Pojawiły się nowe, obce gatunki – np. pochodzący z zachodniej Azji i południowej Europy rukiewnik wschodni *Bunias orientalis*. Flora Pasma podlega więc ciągłym, nieustającym zmianom.

Kamil Szczepka

WIELORYBNICTWO – HISTORIA I DZIEŃ DZISIEJSZY

Wieloryby są największymi zwierzętami jakie żyją na Ziemi. Zamieszkują one wszystkie oceany. Zwierzęta te rozmnażają się bardzo wolno. Przyrost populacji waha się od 3% do 13% w skali roku (IWC, Marzec 2010). Nie wiadomo dokładnie, kiedy ludzie zaczęli polować na wieloryby. Nieznana jest również wielkość ich populacji sprzed okresu przemysłowego połowu. Bezlitosne połowy na wieloryby trwały setki lat a ich intensywność przyczyniła się do znacznego zmniejszenia populacji. Niegdyś licznie występujące we wszystkich oceanach, dziś są zagrożone wymarciem.

Niektóre gatunki wielorybów już wymarły, a niektóre walczą o przetrwanie.

Najstarsze dowody na to, kiedy człowiek zaczął polować na wieloryby pochodzą z Korei Południowej, gdzie uwiecznione zostały w skale sceny polowań na wieloryby. Szacuje się, że ryciny te pochodzą z 6000 i 1000 roku p.n.e. Przedstawiają one myśliwych na małych łodziach goniących wieloryba, zabijając go jedynie za pomocą prostych harpunów z linami zakończonymi napelnionymi powietrzem dętkami by unie możliwić wielorybowi ucieczkę przez zanurkowanie.